

endvidere hedder i Adressen, at den Mand, som af Staten faaer 100,000 Rb. til Forrentning og Amortisation med 6 pCt. samt Horsens Tugthuses Arbeidskraft — altsaa omtrent 400 Mand til en billig Betaling — at den Mand er saa gunstig stillet, at han absolut, hvis han ellers er en driftig og vindstibelig Entrepreneur, maa kunne knuse al Concurrence. Det forekommer mig derfor, at de næringsdrivende Borgere have al Grund til at beklage sig, og at man derfor ikke bør understøtte et Forslag, der er dem saameget til Skade og kan blive deres totale Ruin. Sagen vil efter min Formening stille sig en heel Deel anderledes, hvis Arbeidskraften i Horsens Straffeanstalt kunde overdrages efter foregaaende Concurrence, maaskee ved offentlig Auction, til et eller flere Interessentskaber; men at overdrage det til en enkelt Mand finder jeg ikke, at jeg kan give min Stemme til.

Justitsministeren: Med Hensyn til de forskjellige Endringsforslag, der ere stillede til nærværende Affnit, deels ved § 9 og deels ved § 14, skal jeg ved nogle af dem tillade mig enkelte Ytringer. Forslaget af Udvalgt til § 9 B. g. 3. og B. g. 5. kan jeg ikke have noget imod; efter den Maade, hvorpaa Forslaget af Justitsministeren til B. g. 1. er tiltraadt af Udvalget, behøver jeg ikke derved at opholde mig videre, da det, haaber jeg, saaledes er tilstrækkeligt anbefalet til det ærede Thing. Med Hensyn til de Bemærkninger, der ere fremsatte angaaende det Forslag, der af Regjeringen er gjort, om at foreskyde en Kapital til Entrepreneur, som skal overtage Arbeidskraften ved Straffeanstalten i Horsens, og de Farer, der i saa Henseende fra flere Sider ere stillede op som nu pludselig kommende tilstede, som skulle have en overordentlig og fordærvelig Indflydelse for Fabriksherrer og Haandværkere, skal jeg først tillade mig til nogle Udtalelser, som fremkom fra den ærede Rigsdagsmand for Skanderborg Amts 1ste Valgkreds (Lindahl), at høre, at jeg som Minister hverken kan eller vil betragte Voteringen af dette Forslag saaledes, som den ærede Rigsdagsmand fremsillede det, som et Tillidsvotum til Ministeren. Det er ikke fra den Side, at det maa sees; det er tværtimod en

Byrde, der vil blive lagt paa Ministeren, idet han ikke alene skal gaae ind paa en ganske ny og uforsøgt Vej, men der ogsaa fra Udvalgets Side er stillet den ubtrykkelige Betingelse, at han skal sørge for, at dette Forsøg ikke kommer i Gang uden en aldeles betryggende Sikkerhed for Staten. Det er saaledes ligefrem en Byrde, der paalægges Ministeren, og ikke nogen Tillid, der vises ham. Men naar jeg, som forefandt dette Forslag ved Tiltrædelsen af Ministeriet, har fundet, at jeg turde gaae ind derpaa, da er det i Tillid til de Undersøgelser, som gennem en Commission have fundet Sted, og det Udbytte, som disse have givet, og i Overbeviisningen om, at den Maade, hvorpaa der tidligere har været virket, ingenlunde har været gavnlig. Naar man imidlertid i det nye Forsøg har seet et forstrækkeligt Attentat paa Fabrikherrernes og Haandværkernes Vælfærd, saa troer jeg, at man opstiller et Skræmmebillede, som man ikke er berettiget til at opstille. Tilbeels er det Forsøg, der nu skal gjøres; vistnok af en anden Bestaffenhed end den Vej, der tidligere har været fulgt, men ikkebestomindre har der fra Straffeanstaltens Side været concurreret i en meget høi Grad med de Private, og det have de Private hidtil maattet finde sig i. Naar man har lagt saamegen Vægt paa, at Staten vilde give Entrepreneur et Capitalforbud imod Renter og Amortisation af 6 Procent aarlig, og at dette vilde sætte Entrepreneur i stand til at virke fordærvelig paa den private Virksomhed — saa maa jeg derimod opstille, hvad der tidligere er passeret, at man nemlig, for dog ikke at opføre en tilshneladende altfor stor Underbalance, har trykket Priserne saavel for Straffeanstaltens egne Fabricata, som bleve solgte ved offentlig Auction, som ogsaa for det for Private foretagne Arbeide. Jeg troer, at den Concurrence, som nu vil komme tilveie, ingenlunde vil blive af farligere Bestaffenhed end den, der allerede har eksisteret. Man maa desuden ved Siden af den Frygt, man i saa Henseende nærer, lægge Mærke til, at der ikke vil være nogen Banseflighed ved ad privat Vej og ved private Kræfter at stasse en Fabrik tilveie, som kunde modarbeide mindre Fabriks- og Industri-drivende og Haand-